

ד' באלול תשפ"א, 11.8.2021

גיליון מס' 772

פרשת שופטים

המערכת השלטונית בישראל

חאת מרדכי (מורדי) שבט, ראש צורים

מתקופת אבות האומה הישראלית ועד עתה עברו למעלה מ-3500 שנה. ממשפחה מצומצמת נולדו שבטים שבמשך הדורות התגבשו לעם, עם ישראל הקים בארצו ממלכה לאומית ומקדש דתי, ופיתח תרבות משלו, ובין היתר, הוא גם הקים במולדתו מערכת משפטית מפוארת שנועדה לא רק להסדיר את החיים החברתיים אלא גם על מנת לקיים ציווי דתי.

"שִׁפְטִים וְשֹׁטְרִים, תִּתֶּן-לָךְ בְּכָל-שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשֹׁבְטֶיךָ וְשִׁפְטוּ אֶת-הָעָם מִשִּׁפְט צֶדֶק" (טז, יח)

מקום מושבו של בית משפט העליון היה בהר הבית, במקום המקדש. בעם ישראל נוצרו שלושה קדקודים של הנהגה לאומית, והתפתחה מערכת בקרה ואיזונים בין שלוש מערכות שלטוניות האלו:

1. **המלוכה** - שבראשה עמד מלך משוח על ידי כהן הגדול (מערכת לאומית)

2. **המקדש** - שבראשה עמד כהן הגדול, תפקיד שעבר בירושה (מערכת דתית)

3. **אנשי כנסת הגדולה** – שבתחילה נקראו הזקנים, ושבראשה עמד נביא. ובהעדר הנבואה, עמד בראשה חכם מחכמי התורה, שנקרא בתקופת בית שני "ראש הסנהדרין" (מערכת משפטית)

לפעמים הגבולות היו מטושטשים, שהרי דוד מלך ישראל, היה נביא, ושמואל הנביא היה גם כהן, וגם המלכים מבית חשמונאי היו כוהנים, אך באופן עקרוני הייתה הפרדה בין הרשויות.

עם חורבן בית המקדש וגלות העם מארצו, חלו תמורות בשלושת מערכות השלטון הלאומיות. במשך דורות, ה"ריש גלותא" - ראש הגולה בבבל, (שבה היו מרבית "מנין ובנין" של עם ישראל) היה מזרע בית דוד, משפחת המלוכה הנצחית, והוא זה שהנהיג את העם במקום המלך. עבודת ה' התפתחה בתוך "מקדש מעט", הלא הוא בית הכנסת, שעמד במרכזה של כל קהילה וקהילה. ובתי דין הוקמו בכל מקום להעמיד את דבר ה' בישראל.

עם שיבת ציון בדורות הקודמים, תהו 'שלומי אמוני ישראל' על המסגרת השלטונית שאותה ראוי להקים. הרי ישנו פסוק ממפורש בפרשה שלנו:

"כִּי תבֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ וּרְשָׁתָהּ וְיִשְׁבְּתָהּ בָּהּ וְאָמַרְתָּ אֲשִׁימָה עָלַי מֶלֶךְ כְּכֹל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתַי" (יז, יד).

האם צווי זה הוא רשות או חובה?

אם חובה הוא –האם מותר למנות מלך שאנו מבית דוד? האם המילים בסופו של הפסוק – "ככל הגוים" פותחות פתח לצורה שונה של שלטון בישראל, שלטון שמקובל אצל אומות מתוקנות, למשל שלטון העם בדמוקרטיה?

אלו הן רק מקצת השאלות עמם מתמודדת הציונות הדתית מאז היוסדה.

לקחנו על עצמנו לבנות את הגשר בין צווי התורה שניתנה בסיני, לבין החיים בעידן המודרני.

להקים מדינה יהודית זו משימה הרבה יותר מסובכת מלנהל בית כנסת, והדרך שניצבת לפנינו עוד ארוכה.

יהי רצון שנצליח במשימות שנכוננו לנו.

מרדכי (מורדי) שבט, חבר קיבוץ ראש צורים,

דף פרשת שבוע של הקיבוץ הדתי מופיע באתר הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il
כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il
ולרשום [subscribe](#) בשורת הנושא. כדי להפסיק יש לכתוב [unsubscribe](#) בשורת הנושא.
תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il